

Vierluik *Scholen profileren*: Het Utrechts Stedelijk Gymnasium

Profileren met het oog op de leerling

DOOR HANNEKE TAAT

Mevrouw, mogen we even wat vragen?' Vijf grote jongens schuiven mijn kamer binnen. 'Natuurlijk mag dat' is mijn gebruikelijke antwoord op dit soort vragen. Ze vertellen mij over hun plan een filmvereniging op te richten. 'Nee, niet om te kijken maar om te maken!'

Een paar maanden later is het Open Huis en kunnen we een prachtig filmpje gemaakt door leerlingenvereniging Videmus laten zien. Zo ging dat in 2004 ook al met de debatvereniging en in de tussenliggende jaren met nog vele andere. Op dit moment zijn er 20 leerlingenverenigingen die door leerlingen zelf worden

gerund. Een paar voorbeelden zijn de debatclub, toneel, muziek, dans, horecateam en technisch team. In totaal zijn elk jaar 200 leerlingen actief in een vereniging.

Op het USG ontwikkelen we het onderwijs steeds meer vanuit de gedachte 'Wat heeft deze leerling nodig?' Op een gymnasium zitten leerlingen die veel kunnen en willen. De diversiteit daarin is groot en passend onderwijs zoals wij dat zien is daarbij leidend. Niet alleen voor de leerlingen die ondersteuning nodig hebben in de betekenis van 'zorg', maar ook voor de leerlingen die ondersteuning nodig hebben in de zin van meer uitdaging. En dan ook nog uitdaging die bij hen past.

Het woord 'gepersonaliseerd' valt voortdurend in onderwijskringen, de betekenis die eraan gegeven wordt is divers. Vaak wordt het gezien als onderwijs dat voor elke leerling een eigen leer-route inhoudt, waarbij digitaal onderwijs een belangrijk element is. Op het USG vatten we gepersonaliseerd leren op als onderwijs dat zoveel mogelijk op de persoon van de leerling gericht is, waarbij de sociale component een belangrijke rol blijft spelen. Wij spreken daarom van een persoonsgerichte benadering.

Bodi Fok, klas 6

'Ik ben inmiddels al meer dan twee jaar lid van het Technisch Team op het USG. Inmiddels is het eindexamen in zicht dus zijn we druk bezig om de volgende 'generatie' op te leiden. Het Technisch Team is een leerlingenvereniging die zich vrijwillig en gedreven inzet om de techniek, zoals licht en geluid, bij evenementen klaar te zetten. De school hoeft zo geen dure technici in te huren en leerlingen zoals ik leren te werken met professionele apparatuur, maar ook handelen onder druk en goed organiseren. Wat ik het leukste vind is dat je zo ook op een andere manier met de docenten en conciërges om gaat, waardoor school weer een stukje gezelliger is.'

Thijs van Aken, klas 4

'ELOS is voor mij echt een hele mooie kans om mijn interesses te volgen. Ik ben namelijk erg geïnteresseerd in internationale dingen en dat is dan ook precies wat ELOS is! Bij ELOS behandelen we verschillende onderwerpen, natuurlijk allemaal in het Engels. Hoe zit het nou echt met de vluchtelingen? Hoe zit het Europese parlement in elkaar? Het is heel leuk om deze onderwerpen met een vaste groep te behandelen. De lessen bestaan uit interessante presentaties, maar vooral ook veel zelf doen. Vorig jaar hebben we in tweetallen een speech voor de VN geschreven en uitgevoerd, volgende week gaan we een EU-top nabootsen! Ook is er een vluchteling bij ons op bezoek gekomen. Hij heeft verteld over zijn oude leven en hoe hij hier is gekomen. Dit heeft veel indruk op me gemaakt. Kortom ELOS is een divers, internationaal, leerzaam en hartstikke leuk vak!'

Daphne Acoca, docent Nederlands USG

'Toen ik drie jaar geleden mijn oude baan vaarwel zei, zei ik 'ja' tegen het onderwijs. Dat is onveranderd gebleven, want als docent op het USG krijg je de ruimte om je te ontwikkelen. Je krijgt de kans om eigen ideeën uit te werken en in een ambitieuze omgeving te werken, in nauwe samenwerking met collega's én leerlingen. De schoolleiding staat open voor vernieuwing; er is veel vertrouwen in docenten. Heb je een nieuw idee? Wil je iets uitproberen? Leg het voor en ga aan de slag, dat is de algemene tendens. Zo ben ik sinds dit jaar ELOS-docent: met een aantal docenten geven we internationale themalessen over Europa, conflicten en grote vraagstukken zoals de opwarming van de aarde. Dat is heel inspirerend: met docenten en met leerlingen nieuwe lesvormen ontdekken en creatief lesgeven, het leukste wat er is! Ook workshops bedenken voor bijvoorbeeld de Dag van de Democratie of het jubileum van de school zijn eerder regel dan uitzondering.'

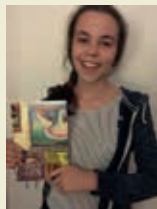

De mentorenteams komen per jaarlaag elke week bijeen om onder andere leerlingen te bespreken en van elkaar te leren. Daar wordt nagedacht over een speciale route voor een leerling, over versnellers of over bezoek aan de studietoets. Hiervoor hebben we naast het basiscurriculum het Homerusprogramma (www.usgym.nl/leerlingen/homerus) ingericht, waaruit de leerling een of meer keuzes kan maken. In dit Homerusprogramma zijn verschillende programma's waar leerlingen aan deel kunnen nemen verzameld. Bijvoorbeeld de internationale ELOS-stroom (50 leerlingen), U-talent van de UU (20 leerlingen volgen het campusprogramma op de UU), het Honours Programma van de Gymnasia, waarin het hoofddoel het ontwikkelen van competenties is (30 leerlingen), het behalen van ERK-diploma's voor Engels, Frans en Duits (per taal zo'n 50 leerlingen), Olympiades, versnellers, enz.

Binnen het basiscurriculum zijn er acht versnellersclusters (b.v. voor Latijn, Cambridge Engels en Biologie) en volgen zo'n 25 leerlingen een individueel versnellerstraject voor een vak. Gekoppeld aan verschillende vakken is er een reizenprogramma, dat tot nu toe vooral taal- en cultuur gericht was. Voor de komende jaren zijn ook een bèta-reis en een sportreis in ontwikkeling. Inmiddels nemen zo'n 650 van de 900 leerlingen deel aan een of meer Homerusactiviteiten.

Om al deze activiteiten ook binnen de tijd te kunnen uitvoeren hebben we twee jaar geleden het reguliere rooster ingekort en meer tijd vrij gemaakt voor het Homerusprogramma. Binnen de reguliere lessen voeren we experimenten uit om efficiënter met de tijd om te gaan en leerlingen meer keuzemogelijkheden te bieden. Zo zaten maandag na de zomervakantie alle leerlingen Economie van klas 4 in het auditorium om daar van twee docenten een interactieve instructie te krijgen en daarna

Julia van Reenen, klas 3

'Toen ik naar deze school wilde in groep 8, wist ik al van het uitgebreide Homerus-programma en alles wat je extra kon doen. Hier was ik zo enthousiast over dat ik ook meteen aan extra activiteiten wilde meedoen. Ik doe bijvoorbeeld Chinees, ik zit bij vier leerlingenverenigingen, waarvan

ik er een zelf heb opgericht, ik versnel voor meerdere vakken en ik heb vorig jaar een boek geschreven en uitgegeven als project voor Latijn bij Compacten & Verrijken en dat is nu te vinden op bol.com (De Physiologus, Julia van Reenen). Voor iedereen is er wel iets te doen en heel veel leerlingen doen iets van het Homerusprogramma. Ik vind het belangrijk dat scholen programma's en activiteiten aanbieden voor leerlingen om zichzelf te kunnen ontwikkelen buiten het standaard curriculum. Daarom ben ik ook zo blij met deze school en de mogelijkheden!'

in gedifferentieerde groepen aan het werk te gaan, buiten het klassenverband om. In het versnellerscluster Cambridge Engels (klas 3 en 4 ineen) wordt gewerkt met formatief toetsen, een ontdekkingstocht voor leerlingen en docent. De leerlingen ronden een module af door te laten zien dat ze de stof beheersen en krijgen feedback of dit klopt. Is dat nog niet het geval dan krijgen ze feedback over wat er nog moet gebeuren.

Docenten komen zelf met deze ideeën en krijgen de kans om het uit te proberen.

Door al deze ontwikkelingen denken we steeds verder na over hoe de dagindeling eruit moet zien. Het rooster wordt steeds flexibeler ingezet om persoonsgericht onderwijs mogelijk te maken. Flexibele lestijd en zelfstudie afhankelijk van wie wat nodig heeft.

Ook de leerling-besprekingen zijn persoonsgericht. In maart zijn er leerling-besprekingen, verplicht voor alle bij de leerling betrokken docenten, waarbij besluiten worden genomen over het vervolg en het volgende schooljaar. Bij de eindbesprekingen overleggen de mentorenteams per bouw (1-2,3-4,5-6) over die leerlingen over wie nog een besluit moet worden genomen. Dit levert docenten veel tijd op voor voorbereiding en ontwikkeling.

We zijn er trots op dat we door ruimte en vertrouwen te geven aan leerlingen en medewerkers gekomen zijn tot deze steeds voortschrijdende ontwikkeling.

In de afgelopen jaren hebben we telkens stappen gezet om tot onze manier van werken te komen en uiteraard is het nog lang

niet klaar. Het is wel duidelijk te zien dat zowel leerlingen als medewerkers energie krijgen van de ontwikkeling die we doormaken. ●

► Hanneke Taat is rector van het Utrechts Stedelijk Gymnasium